

Jak chronić las

Poradnik leśnego aktywizmu

Jak wziąć udział w konsultacjach społecznych Planu Urządzenia Lasu (PUL)?

Praktyczny poradnik dla mieszkańców, organizacji społecznych i wszystkich osób, którym zależy na lesie.

Plan Urządzenia Lasu decyduje o tym, co przez kolejne 10 lat będzie działo się w lasach Twojego nadleśnictwa. Masz prawo zapoznać się z projektem i zgłosić swoje uwagi. Ten poradnik pokazuje krok po kroku, kiedy i jak to zrobić.

Wersja 2.1

Spis treści

(Poszczególne części tego poradnika są poniżej podlinkowane. Kliknij, by przenieść się do części na interesujący Cię temat).

I. INFORMACJE PODSTAWOWE

1. Co to jest Plan Urządzenia Lasu?
2. Dlaczego jest ważne być wziętą/wziętą udział w konsultacjach społecznych Planu Urządzenia Lasu?

3. Jaka jest podstawa prawna tworzenia Planów Urządzenia Lasu oraz procesu konsultacji społecznych PUL?
4. Jakie są obecnie główne problemy z konsultacjami społecznymi PUL
5. Czy Lasy Państwowe mogą zmienić proces konsultacji społecznych PUL?

II. JAK WZIĄĆ UDZIAŁ W KONSULTACJACH

1. Jakie są główne etapy przygotowywania Planów Urządzenia Lasu?
2. Kiedy mają miejsce właściwe konsultacje społeczne?
3. W jakiej formie można składać wnioski?
4. Jak nie przegapić poszczególnych etapów konsultacji społecznych Planu Urządzenia Lasu?
5. Co dzieje się podczas Narady Urządzeniowej oraz Narady Projektu Planu?
6. Jak skutecznie zmobilizować lokalną społeczność by wzięła udział w konsultacjach
7. Jakie dokumenty RDLP powinna udostępnić w ramach konsultacji społecznych PUL po Naradzie Projektu Planu?
8. Jak pisać wnioski w ramach konsultacji społecznych PUL? O co wnioskować?
9. Kiedy i jak możesz dowiedzieć się czy Twoje wnioski zostały uwzględnione?
10. Co zrobić, jeśli uważasz, że konsultacje zostały przeprowadzone nieprawidłowo?
11. Co zrobić, jeśli w Twoim nadleśnictwie proces planowania nowego PUL już się zakończył i trwa jego wdrażanie?
12. Czy ta gra jest warta świeczki? Czy to coś zmieni, jeśli wezmę udział w konsultacjach?

I INFORMACJE PODSTAWOWE

1. Co to jest Plan Urządzenia Lasu?

W Polsce jest 429 nadleśnictw zgrupowanych w 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Podstawowym dokumentem określającym pracę nadleśnictwa jest Plan Urządzenia Lasu (czyli PUL). **Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o lasach, PUL to podstawowy dokument gospodarki leśnej, zawierający opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.**

PUL przygotowywany jest dla każdego nadleśnictwa raz na dziesięć lat i obowiązuje przez dekadę. Od tej zasady zdarzają się wyjątki np. wtedy, gdy nadleśnictwo nawiedzi klęska żywiołowa. Wtedy mogą powstać krótsze, np. dwuletnie PULe.

Prace nad projektem nowego PUL nadzoruje Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych. **Prace nad nowym PUL rozpoczynają się już dwa lata przed końcem starego PUL,** czyli w ósmym roku jego trwania. Cała procedura kończy się zatwierdzeniem projektu planu przez ministra właściwego do spraw środowiska, na wniosek dyrektora właściwej regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych.

2. Dlaczego jest ważne byś wziął/wzięła udział w konsultacjach społecznych Planu Urządzenia Lasu?

Konsultacje społeczne PUL to formalnie określony proces, w którym społeczeństwo i lokalne społeczności mogą wypowiedzieć się na temat gospodarki leśnej prowadzonej przez nadleśnictwo. Uwagi można zgłaszać także poza konsultacjami, jednak to właśnie w ramach formalnej procedury obowiązują określone zasady ich rozpatrywania. **Lasy Państwowe są zobowiązane rozpatrzyć uwagi społeczeństwa oraz wyjaśnić, w jaki sposób zostały uwzględnione albo dlaczego ich nie przyjęto.** Procedura nie zawsze działa tak, jak powinna, ale daje stronie społecznej konkretne narzędzia, terminy i podstawy, na które można się powoływać.

Jeszcze do niedawna udział społeczeństwa w konsultacjach PUL był w wielu miejscach znikomy — zdarzało się, że **nie składano żadnych uwag albo wpływało ich zaledwie kilka.** Dziś sytuacja się zmienia. Dzięki rosnącemu zaangażowaniu mieszkańców i wsparciu Fundacji Lasy i Obywatele w wielu nadleśnictwach składane są **setki, a nawet tysiące uwag i wniosków** dotyczących m.in. konkretnych fragmentów lasu, ograniczenia wycinek, ochrony starych drzewostanów, przyrody oraz społecznych i rekreacyjnych funkcji lasu.

Składanie wniosków przez obywateli ma znaczenie, mimo że procedura konsultacji nadal ma poważne braki, a duża część wniosków nie jest uwzględniana. **Duża liczba konkretnych uwag, zaangażowanie mieszkańców, organizacji społecznych, samorządów i mediów tworzą realną presję na nadleśnictwo i RDLP.**

Doświadczenia z konsultacji pokazują, że taki nacisk może prowadzić do zmian w projektach PUL — m.in. ograniczenia intensywności cięć, zmiany sposobu gospodarowania w miejscach szczególnie ważnych dla ludzi lub przyrody i lepszego uwzględniania społecznych funkcji lasu. Nie każdy wniosek zostanie przyjęty, ale **im więcej osób zabiera głos i im bardziej konkretne są postulaty, tym trudniej je zignorować.**

Udział w konsultacjach jest ważny także dlatego, że **nie uczestnicząc w nich, pozostawiamy Lasom Państwowym argument, że społeczeństwo nie było zainteresowane sposobem gospodarowania lasami.** W odpowiedzi na późniejsze protesty czy krytykę można usłyszeć, że konsultacje się odbyły, ale mieszkańcy nie zgłaszali uwag¹. Taki argument jest znacznie trudniejszy do użycia tam, gdzie setki osób formalnie przedstawiły swoje oczekiwania.

Dlatego warto uczestniczyć w konsultacjach, nawet jeśli proces jest skomplikowany i nie wszystkie postulaty zostaną przyjęte. **Konsultacje nie gwarantują uwzględnienia każdego wniosku, ale dają możliwość realnego wpływu na projekt PUL,**

¹ Czemu społeczeństwo jeszcze do niedawna w ogóle nie partycypowało w konsultacjach, opisujemy poniżej.

udokumentowania oczekiwań społecznych i stworzenia presji, która może prowadzić do ograniczenia eksploatacji lasów.

3. Jaka jest podstawa prawna tworzenia Planów Urządzenia Lasu oraz procesu konsultacji społecznych PUL?

Zawartość PUL określa ogólnie **ustawa o lasach**, natomiast szczegółowo ten dokument opisuje **Instrukcja Urządzania Lasu**². Szczegółowe warunki i tryb sporządzania planu urządzenia lasu określa **rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r.** (Dz. U. z dnia 26 listopada 2012 r., poz. 1302).³

Równocześnie w procedurze tworzenia planów urządzania lasów (PUL) wymagane jest przeprowadzenie procedury udziału społeczeństwa (bo takie jest prawidłowe, używane w przepisach określenie na „konsultacje społeczne”), czyli umożliwienie społeczeństwu wypowiedzenia się na temat planowanej treści i konsekwencji wdrożenia PUL.

W Polsce plany urządzenia lasu poddawane są zwykle strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (przeprowadzanej na podstawie art. 46-58 ustawy ooś, czyli Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.), więc w ramach tej procedury przeprowadzany jest udział społeczeństwa (zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy ooś, zgodnie z którym: „Organ opracowujący projekt [planu lub programu] zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, zgodnie z przepisami działu III rozdziałów 1 i 3, w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko”).

Dział III, rozdział 1 i 3 ustawy ooś określa w jaki sposób udział społeczeństwa powinien być przeprowadzony (w jaki sposób zawiadamiać społeczeństwo o możliwości zapoznania się z projektem planu i składania uwag i wniosków, jakie terminy obowiązują itd.).⁴

Obowiązek włączenia udziału społeczeństwa w procedurę SOOŚ wynika też z art. 6 dyrektywy SEA⁵.

² Aktualnie obowiązuje Instrukcja urządzania lasu z roku 2023, stanowiąca załącznik do Zarządzenia nr 116 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 grudnia 2023 r., obowiązującego w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych od dnia 1 stycznia 2024 r. Składa się z trzech części: I. Instrukcja sporządzania projektu planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa, II. Instrukcja urządzania lasu, stanowiąca opracowania: II.1 - Instrukcja wyróżniania i kartowania siedlisk leśnych, II.2 - Instrukcja sporządzania planu gospodarowania zasobami wodnymi w lasach.

III. Instrukcja techniczna sporządzania wydruków map leśnych
[https://www.lasy.gov.pl/pl/publikacje/copy_of_gospodarka-lesna/urzadzanie/iul/instrukcja-urzadzania-lasu-2024.;
dostęp: 19.02.2025.02.2022].

³ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20120001302>

⁴ Procedura udziału społeczeństwa w tworzeniu planów i programów może być przeprowadzana w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ), ale obowiązek jej włączenia może pojawić się także w odniesieniu do dokumentów, dla których nie jest wymagana SOOŚ. Inaczej mówiąc, wszędzie tam, gdzie wymagana jest SOOŚ, udział społeczeństwa będzie jej elementem; może się jednak zdarzyć i tak, że udział społeczeństwa będzie wymagany także wówczas, gdy nie jest wymagana SOOŚ.

⁵ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. UE. L. z 2001 r. Nr 197, str. 30)

Ponadto, obowiązek przeprowadzenia udziału społeczeństwa (choć już nie SOOŚ) przy opracowywaniu PUL wynika też z art. 7 Konwencji z Aarhus. Z art. 7 konwencji z Aarhus wynika więc, że nawet gdyby nie istniały podstawy prawne do przeprowadzenia SOOŚ dla danego PUL, to udział społeczeństwa i tak byłby wymagany.

4. Jakie są obecnie główne problemy z konsultacjami społecznymi PUL?

Obecnie konsultacje społeczne PUL działają źle. Najważniejsze problemy opisujemy poniżej.

- Wciąż mało kto wie o możliwości wzięcia w nich udziału, według badania które Fundacja Lasy i Obywatele zleciła Ipsos w marcu **2021 tylko 6.5% Polek i Polaków kiedykolwiek słyszało o możliwości wzięcia udziału w konsultacjach w sprawie zarządzania lasami**, kiedy 39% wyraża chęć by wziąć w nich udział, jeśli będzie taka możliwość. Ludzie po prostu nie wiedzą, że mogą wypowiedzieć się o losie swojego lasu. Informacja o tej możliwości do nich nie dociera. Sytuacja zmieniła się nieco od 2021 roku, szczególnie w nadleśnictwach gdzie razem z lokalnymi organizacjami angażujemy się w konsultacje – ale Lasy Państwowe wciąż robią zdecydowanie za mało, by skutecznie poinformować lokalne społeczności o konsultacjach.
- **Wnioski zgłaszane przez społeczeństwo są w olbrzymiej mierze odrzucane.** Na 566 wniosków zgłoszonych w 66 nadleśnictwach w procesach konsultacji PUL w latach 2010-2020, 84 (16%) przyjęto, a 30 (5.7%) przyjęto częściowo. To oznacza, że odrzucono prawie 80% wniosków od strony społecznej. W ostatnim czasie, pod wpływem presji społecznej, zaczyna się to zmieniać. Jeżeli uda się Wam zmobilizować wiele osób i samorządy do udziału w konsultacjach, jest bardzo prawdopodobne, że przynajmniej niektóre z Waszych wniosków zostaną uwzględnione.
- **Strona społeczna najczęściej zgłasza wnioski motywowane przyrodniczo i społecznie, podczas gdy Lasy Państwowe odrzucając wnioski kierują się przesłankami gospodarczymi i interesem finansowym własnej firmy.** Bardzo często odrzucane są też wnioski regionalnych dyrekcji ochrony środowiska. Nad procesem rozpatrywania wniosków nie ma żadnej odgórnej kontroli, nikt Lasów Państwowych nie rozlicza z tego, czy rozpatrują wnioski zgodnie z interesem społecznym, czy też tylko zgodnie z interesem własnej firmy.
- **Podczas konsultacji Lasy Państwowe nie udostępniają społeczeństwu całości dokumentacji projektu PUL.** W szczególności nie udostępniają danych dotyczących planowanych w nowym PUL prac gospodarczych oraz danych dotyczących wartości przyrodniczych w formie umożliwiającej przeczytanie danych przez maszyny. Zamiast danych udostępniają społeczeństwu mapy w pdf'ach z których trudno jest cokolwiek wyczytać. Mamy wrażenie, że mimo tego, że nieudostępnianie tych danych stanowi złamanie prawa, Lasy Państwowe nie

udostępniają tych danych, bo boją się, że ich udostępnienie umożliwiłoby oddolne powstanie profesjonalnych map, które pokazywałyby społeczeństwu planowane prace i wywołały większe protesty społeczne.

- **Czas na złożenie uwag i wniosków podczas konsultacji jest bardzo krótki – 21 dni.** Mimo tego, że czas planowania PUL to dwa lata i Lasy Państwowe mogłyby dać społeczeństwu więcej czasu na zapoznanie się z dokumentami. W szczególności że w przypadku konsultacji projektu PUL mówimy o konieczności zapoznania się z kilkaset stron dokumentu napisanego specjalistycznym językiem.
- Obecnie **uwagi od społeczeństwa zbierane są głównie na końcu procesu projektowania PUL po Naradzie Projektu Planu (dawne NTG), gdy projekt PUL jest już gotowy.** To nie ma sensu, bo wtedy, żeby uwzględnić uwagi, trzeba zmieniać istniejący już cały dokument. Uwagi powinny być zbierane przez cały czas projektowania PUL, a w szczególności podczas i zaraz po Naradzie Urzędzeniowej (dawnej KZP).
- **Leśnicy często żądają od społeczeństwa by we wnioskach posługiwało się leśniczym slangiem branżowym, choć takie żądanie jest niezgodne z prawem** (bo ogranicza dostęp obywateli i obywaterek do konsultacji).
- Mimo tego, że zasadniczo poprawiłoby to transparentność procesu, **leśnicy zwykle nie ujawniają treści wszystkich wniosków, które spłynęły, nawet na wniosek** (choć nieudostępnienie ich jest niezgodne z prawem).
- **Odpowiedzi leśników na wnioski udostępniane są społeczeństwu w formie zbiorczej (zwykle bardzo zdawkowej) oraz za późno (parę miesięcy po złożeniu).** Leśnicy nie informują też wnioskujących o tym, że informacja o tym czy wnioski zostały uwzględnione jest udostępniona, jedynie wywieszają odpowiedź na BIP.
- **PULe są zatwierdzane wiele miesięcy po ich oficjalnym rozpoczęciu, co oznacza, że przez wiele miesięcy gospodarka leśna jest prowadzona mimo braku zakończenia konsultacji. Czyli bez kontroli społecznej i politycznej (zatwierdzenie przez ministra).** To też jest niezgodne z prawem.
- Największym problemem jest jednak to, **że leśnicy nie odpowiadają przed nikim za to, czy i jak uwzględniają wnioski społeczne. To nie leśnicy powinni podejmować ostateczną decyzję o tym czy dane wnioski społeczeństwa, czy też Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zostaną przyjęte czy nie.** Mają bowiem wyraźny konflikt interesu. Instytucja Lasy Państwowe buduje swoją pozycję przy pomocy funduszy pochodzących ze sprzedaży drewna.

5. Czy Lasy Państwowe mogą zmienić obecnie obowiązujący proces konsultacji społecznych PUL?

Tak, i wymaga to jedynie dobrej woli Lasów Państwowych. Większość procesu konsultacji społecznych PUL opisana jest w Instrukcji Urządzania Lasu, czyli

dokumencie zatwierdzanym przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Także decyzją dyrektora można by np. przedłużyć czas konsultacji czy też całkowicie zmienić ich proces.

II JAK WZIĄĆ UDZIAŁ W KONSULTACJACH

1. Jakie są główne etapy przygotowywania Planów Urządzenia Lasu?

Plan urządzenia lasu (PUL) to podstawowy dokument, według którego nadleśnictwo prowadzi gospodarkę leśną przez kolejne 10 lat. Sporządza się go dla każdego nadleśnictwa raz na dekadę. Procedura kończy się zatwierdzeniem projektu planu przez ministra właściwego do spraw środowiska, na wniosek dyrektora właściwej regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP).

Poniższa grafika przedstawia główne etapy prac nad PULem wraz z informacją, kiedy odbywają się konsultacje.

Grafika wygenerowana przy pomocy AI, sprawdzona przez zespół LiO

Przygotowanie PUL jest rozłożone w czasie i obejmuje kilka uporządkowanych etapów. Trzy szczególnie ważne punkty procesu to Narada Wstępna, Narada Urządzeniowa oraz Narada Projektu Planu.

Narada Wstępna – początek prac i ustalenie założeń

Pierwszym ważnym etapem jest Narada Wstępna. Zwołuje ją dyrektor RDLP w I–II kwartale ósmego roku obowiązywania dotychczasowego planu i to on jej przewodniczy. Na tym etapie prowadzone są prace przygotowawcze i ustalenia służące opracowaniu założeń do nowego PUL.

Uczestniczą w niej nadleśniczy, pracownicy merytoryczni nadleśnictwa, przedstawiciele RDLP zajmujący się m.in. urządzaniem lasu, ochroną przyrody, ochroną lasu, hodowlą, użytkowaniem lasu, stanem posiadania, turystyką i udostępnianiem lasu, a także kierownik właściwego zespołu ochrony lasu.

Z Narady Wstępnej sporządzany jest protokół, który stanowi podstawę do przygotowania specyfikacji warunków zamówienia dla wykonawcy projektu PUL. Protokół ma charakter wewnętrzny i nie podlega konsultacjom społecznym. Po Naradzie Wstępnej przygotowana jest dokumentacja przetargowa i wybierany wykonawca prac urządzeniowych.

Narada Wstępna to etap „ustawienia procesu”: ustalenia sposobu przygotowania planu, zakresu prac i podstawowych założeń organizacyjnych przed rozpoczęciem właściwych działań terenowych i konsultacyjnych.

Narada Urzędzeniowa – wejście w etap publiczny i dialog z interesariuszami

Narada Urzędzeniowa odbywa się w I kwartale dziewiątego roku obowiązywania dotychczasowego PUL. Co najmniej 30 dni przed jej terminem dyrektor RDLP publikuje w BIP RDLP, a nadleśniczy na stronie internetowej nadleśnictwa, informację o przystąpieniu do sporządzania projektu PUL wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i na obszary Natura 2000, terminie narady oraz możliwości udziału w niej społeczeństwa.

Z Narady Urzędzeniowej sporządza się protokół. Po zatwierdzeniu przez dyrektora RDLP jest on podawany do publicznej wiadomości w BIP RDLP wraz z informacją o sposobie i terminie składania uwag i wniosków do założeń.

To etap, na którym proces wchodzi wyraźnie w obszar dialogu społecznego. Oprócz przedstawicieli Lasów Państwowych i wykonawcy projektu w procesie uczestniczy Zespół Lokalnej Współpracy, skupiający m.in. przedstawicieli samorządów, instytucji, organizacji społecznych, środowisk lokalnych i innych zainteresowanych podmiotów. Jego rolą jest uzupełnianie obowiązkowego udziału społeczeństwa o rzeczywisty dialog z interesariuszami.

Po Naradzie Urzędzeniowej rozpoczynają się lub są kontynuowane zasadnicze prace: inwentaryzacja lasu, sporządzenie opisu taksacyjnego, ocena zasobów drzewnych, przygotowanie map, zestawień zbiorczych i opisu ogólnego nadleśnictwa. Prace opierają się na rozpoznaniu m.in. siedlisk, drzewostanów, runa, podszytu, podrostu, gleb i innych elementów środowiska leśnego.

Narada Urzędzeniowa nie kończy prac nad PUL. To ważny etap pośredni: przedstawienie założeń, uruchomienie szerszego dialogu, zebranie opinii i wskazań oraz nadanie kierunku dalszym pracom nad projektem dokumentu.

Narada Projektu Planu – ocena gotowego projektu przed jego udostępnieniem

Naradę Projektu Planu (NPP) zwołuje i prowadzi dyrektor RDLP nie później niż do 15 października dziesiątego roku obowiązywania dotychczasowego planu. Informacja o jej zwołaniu jest publikowana co najmniej 30 dni wcześniej w BIP RDLP oraz na stronie internetowej nadleśnictwa.

W NPP uczestniczą przedstawiciele nadleśnictwa, RDLP, zespołu ochrony lasu, przedstawiciel Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, wykonawca projektu planu oraz powołany wcześniej Zespół Lokalnej Współpracy. Na tym etapie omawiany jest już projekt PUL przygotowany po wykonaniu inwentaryzacji, analiz i opracowań.

Bezpośrednio po podpisaniu przez dyrektora RDLP protokołu z NPP do publicznej wiadomości podawana jest informacja o terminie i miejscu udostępnienia projektu PUL oraz o terminie składania uwag i wniosków.

NPP służy więc weryfikacji i domknięciu projektu przed jego oficjalnym udostępnieniem oraz skierowaniem do zatwierdzenia. To moment porządkowania końcowych ustaleń i przygotowania dokumentu do dalszej formalnej procedury.

Co dzieje się dalej?

Po tych etapach projekt PUL jest udostępniany publicznie, a społeczeństwo może wnosić uwagi i wnioski. Po zakończeniu całej procedury projekt trafia do zatwierdzenia przez ministra właściwego do spraw środowiska. Do wniosku o zatwierdzenie dołącza się pisemne podsumowanie wraz z uzasadnieniem, o którym mowa w art. 55 ust. 3 ustawy ooś, zawierające opis wszystkich uwag i wniosków zgłoszonych podczas sporządzania projektu PUL oraz sposób ich uwzględnienia.

2. Kiedy mają miejsce właściwe konsultacje społeczne?

W procedurze sporządzania projektu planu urządzenia lasu teoretycznie udział społeczeństwa jest zapewniony na różnych etapach jego opracowywania i w różnej formie. Według nas wnioski od społeczeństwa powinny być akceptowane przez cały czas prac nad PUL. Obowiązująca procedura pozwala jednak na zbieranie formalnych wniosków od społeczeństwa tylko w dwóch momentach:

- **podczas Narady Urzędzeniowej oraz w trakcie przynajmniej 21-dniowego terminu składania uwag i wniosków do założeń, ogłaszanego po zatwierdzeniu protokołu z narady.**
- **podczas Narady Projektu Planu oraz w trakcie przynajmniej 21-dniowego terminu składania uwag i wniosków do udostępnionego projektu PUL.**

3. W jakiej formie można składać wnioski?

Formalne konsultacje społeczne, o których mowa w art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku, ogłaszane są przez regionalnego dyrektora lasów państwowych. Zgodnie z art. 29 tej ustawy, każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Zgodnie z art. 40 ustawy ooś, uwagi i wnioski mogą być wnoszone:

- **w formie pisemnej,**
- **ustnie do protokołu,**
- **za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym.**

Uwagi i wnioski złożone po upływie wyznaczonego 21-dniowego terminu pozostawia się bez rozpatrzenia. W przypadku przesłania uwag lub wniosków drogą pocztową, o zachowaniu terminu ustawowego decyduje data nadania przesyłki pocztowej.

Po upływie terminu zgłaszania uwag i wniosków, regionalny dyrektor lasów państwowych rozpatruje uwagi i wnioski, które wpłynęły w trakcie konsultacji społecznych. Powinien poinformować jakie wpłynęły wnioski, czy i w jaki sposób wnioski zostały wzięte pod uwagę oraz w jakim zakresie zostały uwzględnione. Nie jest jednak powszechną praktyką by regionalne dyrekcje sporządzały takie zestawienia (choć zdarza się, że to robią, przykład takiego dokumentu jest tutaj). Omówienie wniosków od społeczeństwa i reakcji RDLP na nie powinno się też znaleźć w opracowywanym pod koniec procesu tworzenia PUL dokumencie zwanym „Podsumowanie”.⁶ Warto monitorować czy i jak „Podsumowanie” zostało sporządzone i jakie treści się w nim znalazły. Możecie zadzwonić bądź napisać oficjalne pismo do nadleśnictwa i zapytać kiedy dowiecie się, czy i jak Wasze wnioski zostały uwzględnione.

4. Jak nie przegapić poszczególnych etapów konsultacji społecznych Planu Urządzenia Lasu?

Lasy Państwowe nie zawsze skutecznie informują społeczeństwo o procesie tworzenia nowego Planu Urządzenia Lasu i możliwości udziału. Dlatego warto samodzielnie monitorować sprawę. Sprawdź, kiedy kończy się bieżący PUL (PUL zawsze kończy się 31 grudnia ostatniego roku swojego trwania). Narada Urządzeniowa odbywa się w I kwartale dziewiątego roku obowiązywania dotychczasowego planu, a Narada Projektu

⁶ Podstawa prawna: ustawa ooś:

Art. 42. Organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa:

1) rozpatruje uwagi i wnioski;

2) dołącza do przyjętego dokumentu uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Art. 43. Organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa podaje do publicznej wiadomości informację o przyjęciu dokumentu i o możliwościach zapoznania się z jego treścią oraz:

1) uzasadnieniem, o którym mowa w art. 42 pkt 2;

2) podsumowaniem, o którym mowa w art. 55 ust. 3 – w przypadku dokumentów, o których mowa w art. 46 i 47.

Planu nie później niż do 15 października dziesiątego roku. Zdarza się, że zatwierdzenie nowego PUL następuje już po zakończeniu okresu obowiązywania poprzedniego planu.

Co najmniej 30 dni przed Naradą Urzędzeniową dyrektor RDLP publikuje odpowiednią informację w BIP RDLP, a nadleśniczy na stronie internetowej nadleśnictwa.

Analogicznie, co najmniej 30 dni przed Naradą Projektu Planu informacja o jej zwołaniu powinna pojawić się w BIP RDLP i na stronie nadleśnictwa. **Warto zawczasu sprawdzić, gdzie pojawiają się te komunikaty, a następnie regularnie śledzić oba źródła.** Równocześnie warto dzwonić do RDLP i nadleśnictwa z pytaniami o zbliżające się terminy.

Dodatkowo możecie też wysłać do nadleśnictwa i RDLP pismo z oficjalnym żądaniem dopisania Was do listy organizacji i osób zapraszanych na NU i NPP.

Wiele RDLP prowadzi takie listy i wedle rozdzielnika zaprasza na komisje organizacje znajdujące się na liście. Żądajcie pisemnego potwierdzenia, że wpisano Was na listę.

5. Co dzieje się podczas Narady Urzędzeniowej oraz Narady Projektu Planu?

Narada Urzędzeniowa jest etapem, w którym wprost przewidziano możliwość udziału społeczeństwa, a informacja o jej terminie jest publikowana co najmniej 30 dni wcześniej. W Naradzie Projektu Planu uczestniczy m.in. powołany wcześniej Zespół Lokalnej Współpracy. Obie narady mają charakter roboczy i ekspercki: Narada Urzędzeniowa służy omówieniu założeń, a Narada Projektu Planu – ocenie przygotowanego projektu przed jego publicznym udostępnieniem.

Udział w naradach jest okazją do zadania pytań i poznania sposobu przygotowywania PUL. Z punktu widzenia formalnego udziału szczególnie ważne jest jednak także złożenie uwag i wniosków w terminach ogłoszonych po naradach: po Naradzie Urzędzeniowej – do założeń, a po Naradzie Projektu Planu – do udostępnionego projektu PUL.

6. Jak skutecznie zmobilizować lokalną społeczność by wzięła udział w konsultacjach?

To ważne, by w konsultacjach PUL wzięło udział jak najwięcej osób prywatnych oraz instytucji (organizacji pozarządowych i samorządów). Oto garść pomysłów jak zmobilizować lokalną społeczność do partycypacji w konsultacjach:

- Informować mieszkańców o konsultacjach przez media społecznościowe, np. lokalne grupy na Facebook'u
- Opracować postulaty, a na ich podstawie plakaty i oplakatować wieś/osiedle, wywiesić plakaty w punktach usługowych

- Zorganizować petycję nawołującą samorząd do poparcia społecznych wniosków i zabranie głosu w konsultacjach
- Poinformować o konsultacjach społecznych lokalne media (zobacz ten materiał o tym jak pracować z mediami)
- Stworzyć stronę internetową o konsultacjach społecznych PUL (zobacz np. nadlesnictwobrynek.pl, <https://lasyiobywatele.pl/konsultacje-gdansk>, <https://lasyiobywatele.pl/konsultacje-lochow>)
- Stworzyć wzorce wniosków i dzielić się nimi poprzez stronę internetową i/lub media społecznościowe oraz inne kanały
- Zorganizować spotkanie informacyjne o konsultacjach PUL dla mieszkańców
- Wywiesić ogłoszenie o konsultacjach w gminie, bibliotece, ośrodku kultury, na tablicy przy sklepie.
- Zorganizować happening/performance zachęcający do wzięcia udziału w konsultacjach
- Zbierać podpisy pod gotowym wnioskiem w często uczęszczanych miejscach

JEŻELI CHCECIE ZMOBILIZOWAĆ WASZĄ SPOŁECZNOŚĆ DO WZIĘCIA UDZIAŁU W KONSULTACJACH NAPISZCIE DO NAS (kontakt@lasyiobywatele.pl). POMOŻEMY WAM OPRACOWAĆ WNIOSKI ORAZ ZMOBILIZOWAĆ SPOŁECZNOŚĆ DO WZIĘCIA UDZIAŁU.

7. Jakie dokumenty RDLP powinna udostępnić w ramach konsultacji społecznych PUL po Naradzie Projektu Planu?

Po Naradzie Projektu Planu RDLP powinna udostępnić:

1. **Projekt Planu Urządzenia Lasu (elaborat, opisy taksacyjne)**
2. **Projekt Programu Ochrony Przyrody**
3. **Prognozę oddziaływania na środowisko**
4. **Mapy przedstawiające planowane prace gospodarcze**

Naszym zdaniem RDLP powinna też udostępniać surowe dane dotyczące planowanych prac, co umożliwi maszynową analizę, ale na razie RDLP odmawiają ich udostępnienia.

8. Jak pisać wnioski w ramach konsultacji społecznych PUL? O co wnioskować

Nie bójcie się pisać wniosków. Nie muszą być one napisane specjalistycznym językiem. Ważne będzie w nich wyrazić jaką Wy macie wizję lasu, z jakich powodów ważne są dla Was konkretne fragmenty lasu, jakie czynniki Waszym zdaniem powinna pod uwagę brać gospodarka leśna.

Największym problemem gospodarki leśnej w Polsce jest to, że priorytetyzuje funkcje gospodarcze lasu oraz interes firmy Lasy Państwowe kosztem przyrody oraz funkcji społecznych lasu. Najczęściej to właśnie różne aspekty tego problemu pojawiają się w społecznych wnioskach w konsultacjach PUL.

Treści wniosków społecznych mogą różnić się w zależności od stadium rozwoju PUL.

Na etapie Narady Urzędzeniowej wnioski dotyczyć mogą na przykład:

- fragmentów lasu, które chcecie uchronić przed intensywnym pozyskaniem drewna ze względu na ich wartość dla społeczności bądź ekosystemu. Dla tych fragmentów lasu możecie zawniekskować o utworzenie tak zwanych lasów społecznych. To nowa forma gospodarki leśnej, która w założeniu ma priorytetyzować funkcję społeczną lasu. Obowiązuje od 1 września 2023, na razie trudno powiedzieć jaki realnie będzie miała wpływ na kształt gospodarki leśnej, ale już obecnie (stan na listopad 2023) widać, że z nowym zarządzeniem jest sporo problemów. Na temat lasów społecznych napisaliśmy oddzielny rozdział tego poradnika.
- sprzeciwu wobec szybko rosnącego pozyskania drewna w lasach (sprawdźcie jaki był etat rębny w poprzednich PULach i jak zmieniała się ilość pozyskiwanego drewna).
- uwzględnienia w projekcie PUL zapisów strategii i polityk UE takich jak strategia bioróżnorodności i strategia leśna, czyli np. postulatów:

- objęcie 10% obszaru UE ochroną ścisłą, w tym starolasów - oldgrowth forests, lub lasów, które bez ingerencji człowieka mogłyby stać się starolasami). PUL powinien przyjąć założenia (np. wynikające z polskiego prawa) i wskazać dodatkowe miejsca w naszych lasach, które mogłyby zostać objęte taką ochroną oraz podjąć kroki mające na celu poprawę ich ochrony.
- odtwarzania i odbudowy ekosystemów (zamieszczone w procedowanym obecnie w UE restoration law), czyli przepisów, które będą w większym stopniu wymagały działań na rzecz wzrostu różnorodności biologicznej mierzonego poprawą łączności ekologicznej między lasami, wzrostem ilości martwego drewna w lasach, zwiększenie udziału lasów o zróżnicowanej strukturze wiekowej, wzrostem zasobów węgla przechowywanego w ekosystemach oraz ilością i zróżnicowaniem gatunkowym ptaków
- rekomendacja zaniechania rębni zupełnych w Strategii Leśnej oraz [zarządzenia](#) Dyrektora Generalnego LP nr 87 z dnia 12.07.2024 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych ograniczenia stosowania rębni i cięć zupełnych w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe.
- kompleksowego uwzględnienia w projekcie PUL konieczności reagowania i mitygowania wpływu zmian klimatycznych na lasu i pełnione przez nie usługi ekosystemowe.⁷ Możesz też konkretnie zawnioskować, by PUL został uzupełniony o poparte najnowszymi badaniami zagadnienia takie jak:
 - ograniczenie przyczyn zmian klimatycznych (np. poprzez zmniejszenie etatu pozyskania, czyli ilości wycinanego drewna, ograniczenie orki gleby, odchodzenie od rębni zupełnych itd.)
 - oszacowanie szkód, jakie mogą wystąpić w lasach nadleśnictwa w związku z kryzysem klimatycznym, w szczególności pożarów, suszy, huraganowych wiatrów, fal upałów, itp. i zaplanowanie działań zaradczych w oparciu o najnowszą literaturę fachową
 - wytypowanie fragmentów lasu, które mogą odegrać szczególną rolę w ograniczeniu skutków zmian klimatycznych (np. poprzez osłanianie miejscowości przed wiatrami, naturalną retencję wody lub lokalne obniżanie temperatury) i zaplanowanie lepszej ochrony tych fragmentów
 - zaplanowanie zwiększenia ilości martwego drewna w lasach, co pozwala m.in. polepszyć bilans gromadzonego przez las węgla organicznego
- zinwentaryzowania, objęcia realną ochroną i niewycinania wszystkich drzew o rozmiarach pomnikowych,
- niewycinania drzew starych i fragmentów lasów, w których znajduje się dużo drzew starych,

⁷ Usługi ekosystemowe to bezpośredni wkład ekosystemów w dobrostan ludzi.

- ochrony lasów podmokłych,
- właściwej ochrony korytarzy ekologicznych dla zwierząt, czyli ciągłych obszarów pozwalających przemieszczać się zwierzętom z jednego miejsca na drugie, w sposób, który jak najmniej zakłócony jest przez człowieka,
- jasnego podania na jakich podstawach naukowych opiera się projekt PUL,
- przedstawienia przez nadleśniczego/nadleśniczą dokładnego sprawozdania jak wywiązali się z zapisów Programu Ochrony Przyrody w bieżącym PUL,
- lepszej komunikacji nadleśnictwa ze społeczeństwem.

Na etapie Narady Projektu Planu wnioski mogą dotyczyć wszystkich punktów powyżej, z tą różnicą, że na etapie NPP możecie już sprawdzić w projekcie PUL, czy powyżej wymienione zagadnienia zostały w nim uwzględnione. Np. możecie sprawdzić:

- jaki etat rębny, czyli ilość pozyskania drewna proponuje
- czy do wycinki zaplanowano drzewa wyjątkowo stare, bądź fragmenty lasów na których występują (najłatwiej będzie to Wam sprawdzić jeżeli uzyskacie surowe dane z opisów taksacyjnych, na mapach pdf, zwykle udostępnianych przez RDLP na tym etapie, tych danych szuka się trudno)
- czy tzw. lasy społeczne wyznaczone zgodnie z potrzebami społeczności,
- czy ocena realizacji Programu Ochrony Przyrody w starym PUL wykonana została rzetelnie.
- do jakiego stopnia projekt nowego Programu Ochrony Przyrody realnie chroni przyrodę.

Niektóre z powyższych postulatów są bardziej, a niektóre mniej zaawansowane przyrodniczo. Nie musisz silić się na przyrodnicze elaboraty. Napisz po prostu swoim językiem jakich chcesz rozwiązań i dlaczego, chyba że jesteś przyrodniczką/iem, albo znalazłeś taką osobę, która wesprze Cię w pisaniu wniosku.

Przykłady wniosków na różnym poziomie zaawansowania znajdziesz na przykład:

- [tutaj](#) (wniosek na poziomie średniozaawansowanym, konsultacje po Komisji Założeń Planu w Nadleśnictwie Łochów 2022),
- [tutaj](#) (wniosek na poziomie zaawansowanym, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Brynek 2022),
- [tutaj](#) ((wniosek na poziomie zaawansowanym, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Świdnik 2021),
- [tutaj](#) (wniosek na poziomie średniozaawansowanym, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Bydgoszcz 2019),
- [tutaj](#) (prosty wniosek, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Brynek 2022),

- [tutaj](#) (wniosek na poziomie zaawansowanych, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Grotniki, 2024),
- [tutaj](#) (wniosek na poziomie zaawansowanym, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Grójec, 2024),
- [tutaj](#) (wniosek na poziomie zaawansowanym, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Gdańsk, 2024),
- [tutaj](#) (wniosek na poziomie zaawansowanych, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Augustów 2024),
- [tutaj](#) (wniosek na poziomie zaawansowanym, konsultacje po Naradzie Techniczno Gospodarczej, Nadleśnictwo Łochów 2024).

9. Kiedy i jak możesz dowiedzieć się czy Twoje wnioski zostały uwzględnione?

RDLP powinno opracować **zestawienie wszystkich wniosków wraz z odpowiedzią takie jak na przykład ten dokument**. RDLP rzadko jednak to robią.

Zgodnie z prawem omówienie wniosków i decyzji o ich przyjęciu (bądź nie), musi znaleźć się w dokumencie zwanym „**Podsumowanie**” (zobacz przykład tutaj), który powstaje przed złożeniem przez dyrektora RDLP wniosku o zatwierdzenie PUL przez ministra właściwego do spraw środowiska. Ten dokument na razie sporządzany jest przez Lasy Państwowe bardzo niedbale. „Podsumowania” w ramach jednej RDLP są do siebie bardzo podobne i zawierają bardzo mało informacji.

Do wniosku dyrektora RDLP o zatwierdzenie PUL przez ministra właściwego do spraw środowiska dołącza się pisemne podsumowanie wraz z uzasadnieniem, o którym mowa w art. 55 ust. 3 ustawy ooś. Powinno ono zawierać opis wszystkich uwag i wniosków zgłoszonych podczas sporządzania projektu PUL oraz sposób ich uwzględnienia.

Warto monitorować czy i jak „Podsumowanie” zostało sporządzone i jakie treści się w nim znalazły. Możecie zadzwonić bądź napisać oficjalne pismo do nadleśnictwa i zapytać kiedy dowiedziecie się, czy i jak Wasze wnioski zostały uwzględnione.

10. Co zrobić, jeśli uważasz, że konsultacje zostały przeprowadzone nieprawidłowo?

Wszelkie nieprawidłowości udokumentuj. Do RDLP wyślij oficjalny wniosek z zapytaniem czemu dany proces przeprowadzono tak, a nie inaczej i żądaj oficjalnej odpowiedzi na piśmie.

11. Co zrobić, jeśli w Twoim nadleśnictwie proces planowania nowego PUL już się zakończył i trwa jego wdrażanie?

Konsultacje społeczne PUL nie są jedynym momentem kiedy można zgłaszać uwagi do gospodarki leśnej prowadzonej w nadleśnictwie. W zasadzie wnioski można zgłaszać przez cały okres trwania PUL, a nadleśnictwo musi na nie odpowiedzieć, o ile złożono

je w formie pisemnej. Leśnicy z Lasów Państwowych często mówią, że po zatwierdzeniu PUL przez ministra niż już nie można w nim zmienić. Ale jest to nieprawda. Nadleśniczy bądź nadleśnicza mogą zmienić zapisy PUL, jeżeli są ku temu przesłanki. Co ciekawe większość PUL nie zostaje wdrożona dokładnie w całości tak jak zapisano w oryginalnym dokumencie.

12. Czy ta gra jest warta świeczki? Czy to coś zmieni jeśli wezmę udział w konsultacjach?

Naszym zdaniem, choć konsultacje PUL to proces trudny, a leśnicy nie potrafią jeszcze prowadzić dialogu ze społeczeństwem, warto w konsultacjach brać udział. Kropla drąży skałę. Jeżeli dużo osób zgłosi swoje wnioski, leśnicy będą musieli choć część z nich uznać. Poza tym, biorąc udział w konsultacjach, zadając pytania, wskazując nieprawidłowości pomagacie w długim terminie poprawić proces konsultacji.

Pamiętajcie, jeżeli chcecie wziąć udział w konsultacjach PUL i macie jeszcze jakieś pytania piszcie do nas na kontakt@lasyiobywatele.pl, albo zapytajcie na grupie FB LiO.

Powodzenia!

Artykuły prasowe na temat konsultacji PUL

[Czas pogardy. Bezprecedensowy sprzeciw wobec wycinek Lasów Państwowych. Co wydarzyło się na Górnym Śląsku? 7 października 2022 Gazeta.pl](#)

[Leśnicy zakończyli prace nad PUL dla Nadleśnictwa Gdańsk](#)

<https://radiolodz.pl/konsultacje-dotyczace-lasow-nadlesnictwa-grotniki,386741/>

Osoby, które włożyły pracę w powstanie tego odcinka poradnika:

**dr Jerzy Parusel, Krzysztof Cibor, Marta Jagusztyn,
Magdalena Gościński, Adrian Król, Sławomir Bryła,
Radomił Filipiek, Hanna Rawska, Elżbieta Sawicka i Paulina Matyjasek.**

Skład i łamanie: **Piotr Piwocki**

Ten odcinek poradnika powstał dzięki pracy wolontariackiej,
funduszom własnym Fundacji Lasy i Obywatele
oraz przy wsparciu Funduszu Obywatelskiego im. Henryka Wujca.

Aktualizacja poradnika została przygotowana w 2026 roku.

Projekt finansowany przez Komisję Europejską w ramach Programu Równych Praw realizowanego ze środków programu CERV finansowanego ze środków Komisji Europejskiej w ramach programu „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” na lata 2021 – 2027.

Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Komisji Europejskiej. Unia Europejska ani organ przyznający nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

**Finansowane przez
Unię Europejską**